

Sygn. akt III U 866/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 lutego 2016 r.

Sąd Okręgowy w Przemyślu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący SSO Anna Kicman

Protokolant st. sekr. sądowy Barbara Bełz

po rozpoznaniu w dniu 29 lutego 2016 r. w Przemyślu

na rozprawie

sprawy J. S. (1) - Zakładu Usług (...) z D. w C.

z udziałem T. D., J. M. (1), J. S. (2), T. W. (1)

i M. Ż. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.

o ustalenie obowiązku ubezpieczenia i ustalenie podstawy wymiaru składek

na skutek odwołania J. S. (1) - Zakładu Usług (...) z D.

w C.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R.

z dnia 15 września 2015 r., **znak:** 350000/830/050009/2015/316/2015/KPS/P,

z dnia 15 września 2015 r., **znak:** 350000/830/050009/2015/321/2015/KPS/P,

z dnia 15 września 2015 r., **znak:** 350000/830/050009/2015/327/2015/KPS/P,

z dnia 15 września 2015 r., **znak:** 350000/830/050009/2015/333/2015/KPS/P

i z dnia 15 września 2015 r., **znak:** 350000/830/050009/2015/339/2015/KPS/P

oddala odwołania.

Sygn. akt III U 866/15

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 29 lutego 2016 r.

Decyzją z dnia 15 września 2015 r., znak: 350000/830/050009/ 2015/316/2015/KPS/P, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. stwierdził, iż uczestnik T. D. jako zleceniobiorca u płatnika składek (...) J. podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu oraz ubezpieczeniu

zdrowotnemu w okresie: od 10 kwietnia 2012 r. do 20 kwietnia 2012 r., od 18 października 2012 r. do 30 października 2012 r., od 10 marca 2014 r. do 22 marca 2014 r., od 1 września 2014 r. do 15 września 2014 r. Ponadto Zakład ustalił podstawę wymiaru składek na te ubezpieczenia za kwiecień, październik i listopad 2012 r. oraz marzec i wrzesień 2014 r.

Decyzją z dnia 15 września 2015 r., znak: 350000/830/050009/ 2015/321/2015/KPS/P, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. stwierdził, iż uczestnik J. M. (1) jako zleceniobiorca u płatnika składek (...) J. podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu oraz ubezpieczeniu zdrowotnemu w okresie: od 18 czerwca 2012 r. do 30 czerwca 2012 r. Ponadto Zakład ustalił podstawę wymiaru składek na te ubezpieczenia za czerwiec 2012 r.

Decyzją z dnia 15 września 2015 r., znak: 350000/830/050009/ 2015/327/2015/KPS/P, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. stwierdził, iż uczestniczka J. S. (3) jako zleceniobiorca u płatnika składek (...) J. podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu oraz ubezpieczeniu zdrowotnemu w okresie: od 16 lipca 2012 r. do 28 lipca 2012 r. Ponadto Zakład ustalił podstawę wymiaru składek na te ubezpieczenia za lipiec 2012 r.

Decyzją z dnia 15 września 2015 r., znak: 350000/830/050009/ 2015/333/2015/KPS/P, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. stwierdził, iż uczestnik T. W. (1) jako zleceniobiorca u płatnika składek (...) J. podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu oraz ubezpieczeniu zdrowotnemu w okresie: od 5 lutego 2012 r. do 18 lutego 2012 r., od 7 maja 2012 r. do 19 maja 2012 r., od 2 lipca 2012 r. do 14 lipca 2012 r., od 3 września 2012 r. do 15 września 2012 r. Ponadto Zakład ustalił podstawę wymiaru składek na te ubezpieczenia za luty, maj, lipiec i wrzesień 2012 r.

Decyzją z dnia 15 września 2015 r., znak: 350000/830/050009/ 2015/339/2015/KPS/P, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. stwierdził, iż uczestniczka M. Ż. (1) jako zleceniobiorca u płatnika składek (...) J. podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu oraz ubezpieczeniu zdrowotnemu w okresie: od 17 maja 2012 r. do 30 maja 2012 r. oraz od 15 października 2012 r. do 27 października 2012 r. Ponadto Zakład ustalił podstawę wymiaru składek na te ubezpieczenia za maj i październik 2012 r.

W podstawie prawnej tych decyzji Zakład powołał przepisy art. 83 ust. 1 pkt 1 i 3 w związku z art. 68 pkt 1 lit. c, art. 6 ust. 1 pkt 4, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 2, art. 18 ust. 1 i 3, art. 36 ust. 1, ust. 4 i ust. 11 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 121 ze zm.), art. 79 i art. 81 ust. 1 i ust. 6 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 581 ze zm.).

W uzasadnieniach decyzji Zakład wskazał, iż kontrola płatnika składek (...) J., zakończona w dniu 3 czerwca 2015 r., wykazała, że płatnik nie dokonał zgłoszenia do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych m.in. T. D., J. M. (1), J. S. (2) (z d. S.), T. W. (1) i M. Ż. (1) z tytułu wykonywania umów cywilnoprawnych nazwanych przez płatnika umowami o dzieło. Okazało się, że uczestnicy zawarli z J. S. (1) umowy o dzieło, których przedmiotem było:

- zrywka drewna własnym ciągnikiem (umowa z dnia 18 października 2012 r., z dnia 10 marca 2014 r. i z dnia 1 września 2014 r. zawarta z T. D.),
- zrywka drewna własnym ciągnikiem i układanie w stosy (umowa z dnia 10 kwietnia 2012 r. zawarta z T. D.),
- czyszczenie wczesne ochronne lasu (umowa z dnia 18 czerwca 2012 r. zawarta z J. M. (1)),
- czyszczenie wczesne młodnika (umowa z dnia 16 lipca 2012 r. zawarta z J. S. (3)),
- zrywka drewna własnym ciągnikiem (umowa z dnia 5 lutego 2012 r. zawarta z T. W. (1)),
- pozysk drewna własną pilarką (umowa z dnia 7 maja 2012 r., z dnia 2 lipca 2012 r., z dnia 3 września 2012 r. zawarta z T. W. (1)),

- sadzenie lasu (umowa z dnia 17 maja 2012 r. i z dnia 15 października 2012 r. zawarta z M. Ż. (1)).

Zdaniem organu rentowego wykonywanie przez uczestników powtarzalnych czynności w pewnym przedziale czasowym nie może zostać zakwalifikowane jako umowa o dzieło w rozumieniu art. 627 k.c. z uwagi na ciągłość czynności i brak ich wyraźnie twórczego charakteru. Analiza umów o dzieło zawartych przez strony i przedstawiony sposób ich realizacji wskazuje, że umowy te miały charakter umów zlecenia w rozumieniu art. 734 k.c. oraz umów o świadczenie usług, zgodnie z art. 750 k.c. Strony pomimo nazwania umów umowami o dzieło, nie sprecyzowały w sposób zindywidualizowany konkretnego dzieła, a jedynie czynnościowo określiły prace, które mieli wykonywać uczestnicy. Nie wykonywali oni dzieła, ale czynności związane ze zrywką drewna, jego układaniem w stopy, czyszczeniem wczesnym ochronnym lasu, czyszczeniem wczesnym młodnika, pozyskiwaniem drewna, sadzeniem lasu. Z zawartych umów wynikała konieczność wykonania określonych czynności z należytą starannością, ale nie stworzenie indywidualnego dzieła. Ponadto o tym, że były to umowy o świadczenie usług wskazuje powtarzalność umów i w konsekwencji długookresowe, powtarzalne zatrudnienie z tym samym lub podobnym zakresem pracy. Czynności wykonywane przez uczestników były realizowane w ramach starannego działania, nie przynosiły konkretnego, indywidualnego rezultatu. Nie otrzymywali oni obniżonego wynagrodzenia za źle wykonaną pracę, nie ponosili też odpowiedzialności za wady fizyczne. Konsekwencją przyjęcia, że zawarte umowy miały charakter umów o świadczenie usług jest obowiązek zgłoszenia zleceniobiorców do ubezpieczeń emerytalno-

rentowych i wypadkowego. Tymczasem płatnik składek nie naliczył i nie zadeklarował składek na te ubezpieczenia oraz na ubezpieczenie zdrowotne. Organ rentowy przyjął więc, iż umowy o dzieło w istocie były umowami o świadczenie usług (umowami zlecenia), a tym samym zaistniały podstawy do objęcia uczestniczek obowiązkowymi ubezpieczeniami.

Odwołania od tych decyzji zostały złożone przez płatnika składek J. S. (1) prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą Zakład Usług (...) z D. w C.. W odwołaniach wniesiono o zmianę zaskarżonych decyzji poprzez ustalenie, że uczestnicy T. D., J. M. (1), J. S. (2), T. W. (1) i M. Ż. (1) nie podlegali obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym oraz ubezpieczeniu zdrowotnemu z tytułu wykonywania umów o dzieło.

Płatnik składek zarzucił zaskarżonym decyzjom:

- naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie przepisu art. 627 k.c. w zw. z art. 734 k.c. w zw. z art. 750 k.c. poprzez przyjęcie, że wykonanie prac kończących się sprawdzalnym rezultatem nie stanowi umowy o dzieło lecz jest umową zlecenia,

- naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie przepisu art. 353¹ k.c. poprzez zaprzeczenie prawa stron do swobodnego kształtowania treści umowy tylko z powodu wykreowania – przez organ rentowy, na potrzeby niniejszego postępowania – odmiennej interpretacji przepisów k.c. dotyczących umowy o dzieło,

- naruszenie przepisu art. 6 ust. 1 pkt 4, art. 12 ust. 1 oraz art. 13 pkt 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 121 ze zm.) poprzez bezpodstawne przyjęcie, że jednostronne przekwalifikowanie przez organ rentowy umów o dzieło w umowy zlecenia, skutkowało powstaniem - po stronie zainteresowanej obowiązku ubezpieczenia społecznego według zasad dotyczących pracowników,

- naruszenie przepisów procesowych tj. art. 233 § 1 k.p.c. przez brak wszechstronnego zbadania okoliczności faktycznych wynikających z zawartych umów, co w związku z dowolną jej oceną, wykreowało błędną interpretację stanu faktycznego i sprzeczność istotnych ustaleń zaskarżonych decyzji z mającymi w sprawie przepisami prawa materialnego.

W uzasadnieniu płatnik składek wskazał, że ZUS błędnie ocenił, iż zawarte przez strony umowy o dzieło nie spełniają warunków z art. 627 k.c. Organowi rentowemu zarzucono przede wszystkim błędną interpretację tego przepisu poprzez przyjęcie, że przy umowie o dzieło brany jest pod uwagę jedynie twórczy efekt działania wykonawcy,

podczas gdy znaczenie ma również efekt w postaci realizacji planu/rezultatu w stosunku do określonej ilości przedmiotów. W tym zakresie odwołano się do orzecznictwa sądów powszechnych oraz Sądu Najwyższego, z którego wynika, iż w wypadku umowy o dzieło niezbędne jest, aby starania przyjmującego zamówienie doprowadziły w przyszłości do konkretnego rezultatu jako koniecznego do osiągnięcia. Istotą umowy o dzieło jest bowiem osiągnięcie określonego zindywidualizowanego rezultatu w postaci materialnej lub niematerialnej. Natomiast umowa o świadczenie usług jest umową starannego działania i jej celem jest wykonanie określonych czynności, które muszą zmierzać do osiągnięcia rezultatu. Jednym z kryteriów pozwalających na odróżnienie umowy o dzieło od umowy o świadczenie usług jest możliwość poddania umówionego rezultatu (dzieła) sprawdzianowi na istnienie wad fizycznych. Dodatkowo wskazano, że umowa o dzieło stanowi typowe zobowiązanie rezultatu zamierzonego przez strony. Ryzyko nieosiągnięcia rezultatu obciąża przyjmującego zamówienie. Ponadto dzieło jest w każdym wypadku wytworem przyszłym, który w momencie zawarcia umowy nie istnieje, natomiast ma powstać w przyszłości ściśle określonej. Równocześnie rezultat takiej umowy powinien być obiektywnie osiągalny i w konkretnych warunkach pewny. Celem umowy o dzieło jest osiągnięcie określonego

w niej rezultatu, a nie czynność, która przy zachowaniu należytej staranności ma do niego doprowadzić. Z kolei od umowy zlecenia umowę o dzieło odróżnia konieczność jej sfinalizowania w każdym wypadku konkretnym i sprawdzalnym rezultatem. Obowiązek osobistego wykonania dzieła przez przyjmującego zamówienie będzie miał w odniesieniu do umowy

o dzieło mniejsze znaczenie, jeżeli rezultat końcowy zostanie osiągnięty. Z kolei przy umowie zlecenia rezultat nie jest koniecznym elementem, natomiast zasadą jest obowiązek osobistego spełnienia świadczenia przez zleceniobiorcę. Powstałe w praktyce obrotu umowy mogą łączyć w sobie wskazane elementy charakterystyczne dla umowy zlecenia i umowy o dzieło. W przypadku, gdy w umowie mieszanej dochodzi do równorzędnego połączenia elementów różnych rodzajów zobowiązań, do każdego z nich powinno się stosować przepisy dotyczące tych zobowiązań. Ponadto wskazano, że umowa o dzieło ma charakter jednorazowy, nie prowadzi do nawiązania trwałej więzi prawnej między stronami i właśnie w Zakładzie Usług (...) wnioskodawcy umowy takie były zawierane w zależności od potrzeb. Podkreślono też, że dla kwalifikacji umowy o dzieło istotne jest to, że wykonawca całkowicie organizował sobie czas pracy, ustalał dni i godziny pracy, posługiwał się osobami trzecimi oraz odpowiadał za jej końcowy efekt – miał całkowitą swobodę w obszarze wykonywanego zadania. Treść umów, które były przedmiotem kontroli organu rentowego świadczy o samodzielności w wykonaniu dzieła w postaci osiągnięcia określonego rezultatu na podstawie każdorazowej umowy o dzieło. Mimo że w umowach nie przewidziano specjalnej czynności odbioru dzieła, faktycznie jednak rezultat prac przyjmującego zamówienie był kontrolowany bezpośrednio przez wnioskodawcę. Wydając zaskarżone decyzje organ rentowy nie uwzględnił woli stron w kształtowaniu stosunku prawnego, które chciały uregulować wiążącą je umowę jako umowę o dzieło. Wolą wnioskodawcy było bowiem osiągnięcie określonego rezultatu wskazanego w każdej z umów, a nie jedynie staranne działanie bez gwarancji efektów. Jest to tym bardziej oczywiste, gdy odniesie się to do robót wykonywanych przez uczestników. Wskazano, że konkretnym, indywidualnie oznaczonym rezultatem, z góry określonym, mającym samoistny byt oraz obiektywnie osiągalnym i pewnym było: zrywka drewna własnym ciągnikiem i układanie w stosy; czyszczenie wczesne ochronne lasu; czyszczenie wczesne młodnika; pozysk drewna własną pilarką; sadzenie lasu. Wykonywane czynności kończyły się sprawdzalnym rezultatem i co istotne nie były to prace starannego działania, gdyż samo staranne działanie nie miałyby znaczenia dla wnioskodawcy. Istotą był rezultat w postaci wywiezienia ściętego drzewa z lasu i złożenie go w wyznaczonym miejscu. Samo dołożenie starań nie doprowadziłoby do zapłaty ze strony wnioskodawcy. Wolą stron było wykonanie dzieła, gdyż to rezultat a nie czynności do niego prowadzące stanowiły przedmiot umowy stron, zawartej i ukształtowanej w granicach zakreślonych przez prawo, właściwość stosunku prawnego oraz zasady współżycia społecznego. Strony każdorazowo przed zawarciem umowy określały wspólnie jakie, gdzie i kiedy mają być wykonane zadania w postaci zrywki drewna i jego ułożenia. Rzecz jakiej mieli dokonać przyjmujący zamówienie miała charakter zaplanowany, stanowiła konkretne, zindywidualizowane co do czasu i miejsca zadanie. Ponadto zamawiający miał możliwość weryfikacji wykonanego dzieła i wykonania uprawnień z rękoma w przypadku niedotrzymania warunków uzgodnionych z wykonawcą, choć taka sytuacja nie miała miejsca w umowach z uczestnikami.

W odpowiedzi na odwołania Zakład wniósł o ich oddalenie, podtrzymując w całości stanowisko zawarte w zaskarżonych decyzjach.

Organ rentowy ustosunkowując się do zarzutów zawartych w odwołaniach stwierdził ponownie, iż umowy zawarte pomiędzy płatnikiem składek a ubezpieczonymi i sposób ich realizacji wskazuje, że umowy te miały charakter umów o świadczenie usług (zlecenia), a w konsekwencji stanowiły dla wykonawców tytuł obowiązkowych ubezpieczeń społecznych. Podkreślono, że na tle orzecznictwa sądowego należy stwierdzić, że sama wola stron i nazwanie umowy „umową o dzieło”, przy braku konstytutywnych cech takiej umowy zdefiniowanych w art. 627 k.c. jest bez znaczenia przy interpretowaniu i oznaczaniu faktycznego stosunku prawnego łączącego strony. O tym, jaki stosunek prawny łączy w rzeczywistości strony danej umowy, rozstrzyga całokształt okoliczności towarzyszących, tak jej zawarciu, jak i wykonywaniu. W praktyce umowy mogą łączyć w sobie zarówno elementy charakterystyczne dla umowy zlecenia, jak i umowy o dzieło, w takim przypadku o tym, jaki to jest stosunek prawny decydują cechy przeważające. Z całą pewnością wykonywanie tych samych powtarzalnych czynności w danym okresie czasu nie może być uznane za umowę o dzieło. W rozpoznawanych sprawach w spornych umowach strony nie sprecyzowały konkretnego rezultatu, a jedynie czynnościowo określiły prace do wykonania: zrywka drewna i układanie w stosy; czyszczenie wczesne ochronne lasu; czyszczenie wczesne młodnika; pozysk drewna własną pilarką; sadzenie lasu. Wykonawcy nie wykonywali indywidualnie oznaczonego dzieła, ale czynności faktyczne zmierzające do zrywki drewna. W ocenie organu rentowego strony faktycznie zawarły umowy zlecenia, z tytułu których płatnik nie dokonał zgłoszenia do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych.

Zarządzeniem z dnia 26 listopada 2015 r. Sąd Okręgowy w Przemyślu połączył sprawy z odwołania płatnika składek dotyczące uczestników T. D., J. M. (1), J. S. (2), T. W. (1) i M. Ż. (1) do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

Uczestnicy T. D. i J. S. (2) na rozprawie w dniu 13 stycznia 2016 r., a uczestnik J. M. (1) w piśmie z dnia 9 lutego 2016 r. przychylił się do odwołania wnioskodawcy.

Sąd Okręgowy w Przemyślu ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca J. S. (1) od lutego 1996 r. prowadzi działalność gospodarczą pod firmą: Zakład Usług (...) z D. w C.. Działalność firmy sprowadza się przede wszystkim do wykonywania różnorodnych usług leśnych na rzecz Lasów Państwowych – Nadleśnictwa S., które obejmują sadzenie, pielęgnację upraw - koszenie, czyszczenie, grodzenie, remonty grodzień i meliorację lasu oraz zrywkę i pozyskiwanie drewna z lasu. Zwykle obszar prac jest znaczny, a czas na ich wykonanie krótki. Ponadto firma wnioskodawcy wykonuje różne prace stolarskie.

Nadleśnictwo S. zawiera umowy z różnymi zakładami usług leśnych na okres roku. Każdy zakład ma swój obszar działania.

Wnioskodawca na stałe zatrudnia 8 pracowników, którzy pracują głównie przy zrywce drewna – drwale oraz w zakładzie stolarskim - stolarze. Natomiast do prac sezonowych, których pozyskanie corocznie wymaga udziału w przetargach w Nadleśnictwie, wnioskodawca wynajmuje osoby, którym powierza wykonanie określonych prac na podstawie umów o dzieło. Umowy te zawiera z osobami, które znają się na usługach leśnych i mają doświadczenie w pracach w lesie.

Wnioskodawca zawarł z uczestnikami umowy cywilnoprawne nazwane umowami o dzieło. Przedmiotem tych umów były kolejno:

- zrywka drewna i układanie w stosy, za wykonanie dzieła strony ustaliły zapłatę w kwocie 3.000 zł (umowa nr (...) z dnia 10 kwietnia 2012 r. na okres od 10 kwietnia 2012 r. do 20 kwietnia 2012 - T. D.),

- zrywka drewna własnym ciągnikiem, za wykonanie dzieła strony ustaliły zapłatę w kwocie 3.500 zł (umowa nr (...) z dnia 18 października 2012 r. na okres od 18 października 2012 r. do 30 października 2012 r.; nr 5 z dnia 10 marca 2014 r. na okres od 10 marca 2014 r. do 22 marca 2014 r. - T. D.),

- zrywka drewna własnym ciągnikiem, za wykonanie dzieła strony ustaliły zapłatę w kwocie 5.000 zł (umowa nr (...) z dnia 1 września 2014 r. na okres od 1 września 2014 r. do 15 września 2014 r. – T. D.),
- czyszczenie wczesne – ochronne lasu, za wykonanie dzieła strony ustaliły zapłatę w kwocie 4.000 zł (umowa nr (...) z dnia 18 czerwca 2012 r. na okres od 18 czerwca 2012 r. do 30 czerwca 2012 r. – J. M. (1)),
- czyszczenie wczesne młodnika, za wykonanie dzieła strony ustaliły zapłatę w kwocie 3.000 zł (umowa nr (...) z dnia 16 lipca 2012 r. na okres od 16 lipca 2012 r. do 28 lipca 2012 r. – J. S. (3)),
- zrywka drewna własnym ciągnikiem, za wykonanie dzieła strony ustaliły zapłatę w kwocie 3.000 zł (umowa nr (...) z dnia 5 lutego 2012 r. na okres od 5 lutego 2012 r. do 18 lutego 2012 r. – T. W. (1)),
- pozysk drewna własną pilarką, za wykonanie dzieła strony ustaliły zapłatę w kwocie 3.500 zł (umowa nr (...) z dnia 7 maja 2012 r. na okres od 7 maja 2012 r. do 19 maja 2012 r. – T. W. (1)),
- pozysk drewna własną pilarką, za wykonanie dzieła strony ustaliły zapłatę w kwocie 3.000 zł (umowa nr (...) z dnia 3 września 2012 r. na okres od 3 września 2012 r. do 15 września 2012 r.; nr (...) z dnia 2 lipca 2012 r. na okres od 2 lipca 2012 r. do 14 lipca 2012 r. – T. W. (1)),
- sadzenie lasu, za wykonanie dzieła strony ustaliły zapłatę w kwocie 3.000 zł (umowa nr (...) z dnia 17 maja 2012 r. na okres od 17 maja 2012 r. do 30 maja 2012 r. – M. Ż. (1)),
- sadzenie lasu, za wykonanie dzieła strony ustaliły zapłatę w kwocie 3.500 zł (umowa nr (...) z dnia 15 października 2012 r. na okres od 15 października 2012 r. do 27 października 2012 r. – M. Ż. (1)).

Umowy zawierane były w zależności od rodzaju usług, jakie wnioskodawca uzyskał z Nadleśnictwa S.. Ponadto każdorazowo w umowach określono końcowy termin realizacji, zwykle w ciągu kilku dni. Umowy podpisali uczestnicy oraz wnioskodawca. Za wykonane dzieło zamawiający zobowiązywał się zapłacić z góry określoną kwotę.

W praktyce kwota ta wynikała ze specyfikacji robót i kalkulacji finansowej, ponadto była pomniejszana o kwoty wypłaconych ryczałtów za używanie przy wykonywaniu pracy narzędzi będących własnością przyjmujących dzieło. Rozliczeń umówionego wynagrodzenia dokonywała księgowa, po stwierdzeniu przez wnioskodawcę wykonania pracy i sporządzeniu protokołu odbioru. Odbioru prac dokonywał leśniczy bądź też wnioskodawca. Wypłaty dokonywał wnioskodawca, zwykle bezpośrednio uczestnikom.

Poza ogólnie określonym przedmiotem umowy, terminem jego realizacji oraz wysokości zapłaty w umowach nie zawarto żadnych dodatkowych postanowień, w tym zasad odbierania dzieła czy ewentualnej odmowy wypłaty całości lub części umówionej kwoty w przypadku nienależytego lub nieterminowego wykonania dzieła. Bardziej szczegółowe informacje wynikają ze „Specyfikacji robót i kalkulacji finansowej do umowy o dzieło”.

W tych dokumentach określono, że:

- przedmiotem umów o dzieło T. D. był stos w obrębie nr 4 Leśnictwo P.. Jego zadanie sprowadzało się do zrywki drewna średniowymiarowego własnym sprzętem w ilości 140m³ (według specyfikacji do umowy o dzieło z dnia 10 kwietnia 2012 r.), 160m³ (według specyfikacji do umowy o dzieło z dnia 18 października 2012 r. i z dnia 10 marca 2014 r.), 227m³ (według specyfikacji do umowy o dzieło z dnia 1 września 2014 r.) i jego przetransportowanie z miejsca gniazda zrębowego do składu oznaczonego przy drodze leśnej, wraz z ułożeniem stosu;
- przedmiotem umowy o dzieło J. M. (1) był profil – profilowanie korony drzew w obrębie nr 4 Leśnictwo P.. Jego zadanie sprowadzało się do czyszczenia wczesnego – las mieszany w ilości 8ha pielęgnacji polegającej na przecięciu przegęszczeń oraz wyprofilowanie korony drzewa własnym sprzętem;
- przedmiotem umowy o dzieło J. S. (3) był faktycznie profil – profilowanie korony drzew w obrębie nr 4 Leśnictwo P.. Jego zadanie sprowadzało się do czyszczenia wczesnego – las mieszany w ilości 6ha pielęgnacji polegającej na

przecięciu przegęszczeń oraz wyprofilowanie korony drzewa własnym sprzętem (według grup czynności Nadleśnictwa S. (...));

- przedmiotem umów o dzieło T. W. (1) był: stos w obrębie nr 4 Leśnictwo P.. Jego zadanie sprowadzało się do zrywki drewna średniowymiarowego własnym sprzętem w ilości 136m³ i jego przetransportowanie z miejsca gniazda zrębowego do składu oznaczonego przy drodze leśnej, wraz z ułożeniem stosu (według specyfikacji do umowy o dzieło z dnia 5 lutego 2012 r.); pozysk drewna w obrębie nr 4 Leśnictwo P.. Jego zadanie sprowadzało się do pozysku drewna wielkowymiarowego – ścięcie, okrzesanie, przecięcie na wymiar w ilości 175m³ (według specyfikacji do umowy o dzieło z dnia 7 maja 2012 r.), 150m³ (według specyfikacji do umowy o dzieło z dnia 2 lipca 2012 r. i z dnia 3 września 2012 r.);

- przedmiotem umów o dzieło M. Ż. (1) był las – uprawa leśna w obrębie nr 4 Leśnictwo P.. Jego zadanie sprowadzało się sadzenia drzew iglastych i liściastych w międzyrzędziach – zasadzenie pod sztychówkę według kodów grupy czynności ((...)) obowiązującej w Nadleśnictwie S., przy przyjęciu przeciętnej ilości sadzonki na 0,01ha – 100 szt. (według specyfikacji do umowy o dzieło z dnia 17 maja 2012 r. i z dnia 15 października 2012 r.)

W praktyce realizacja umów wyglądała tak, że przed spisaniem umowy strony ustalały zakres prac, które mieli wykonać uczestnicy. Bez względu na rodzaj umówionego „dzieła” wszystkie prace wykonywali oni przy użyciu własnego sprzętu: ciągnika, przyczepy, piły. Sposób i czas wykonania umówionego dzieła w zasadzie uczestnicy organizowali we własnym zakresie, jednak zawsze w miejscu wyznaczonym przez wnioskodawcę w porozumieniu z leśniczym. Z uwagi na krótki termin realizacji prac uczestnicy korzystali z pomocy osób trzecich. Po wykonaniu prac strony sporządzały protokół odbioru dzieła, co polegało na wizualnym sprawdzeniu przez leśniczego lub wnioskodawcę wykonanych czynności. Na tej podstawie dokonywane było rozliczenie i wypłata. Podczas wykonywania prac uczestnicy nie byli kontrolowani. Wnioskodawca nigdy nie zgłaszał im zastrzeżeń, które znalazłyby odzwierciedlenie w protokole odbioru robót. W razie, gdy pojawiły się pewne niedokładności w wykonaniu zleconej pracy, to uczestnicy przy odbiorze pracy je usuwali. Ubezpieczeni otrzymali umówione wynagrodzenie, a jego odbiór potwierdzali na listach płac. Z tytułu wykonywanych umów o dzieło wnioskodawca dokonywał potrącenia jedynie zaliczki na podatek dochodowy. Dokumentację dotyczącą umów o dzieło przygotowywała księgowia, która na podstawie umów, specyfikacji, kalkulacji robót i protokołów odbioru otrzymanych od wnioskodawcy, sporządzała listy płac.

Sąd ustalił ponadto, że w okresach, w których płatnik składek zawarł sporne umowy cywilnoprawne ubezpieczony T. D., J. M. (1), J. S. (3), T. W. (1) oraz M. Ż. (1) nie posiadali innych tytułów do ubezpieczeń.

Dowód:

- umowy o dzieło zawarte pomiędzy wnioskodawcą a ubezpieczonymi: T. D. w dniach 10.04.2012 r., 18.10.2012 r., 10.03.2014 r., 1.09.2014 r., J. M. (1) w dniu 18.06.2012 r., J. S. (2) (S.) w dniu 16.07.2012 r., T. W. (1) w dniach 5.02.2012 r., 7.05.2012 r., 2.07.2012 r., 3.09.2012 r., M. Ż. (1) w dniach 17.05.2012 r., 15.09.2012 r. oraz dołączonych do nich rachunków – k. 18-21, 156, 179, 203-206, 228-229,

- dokumentacja zgromadzona w aktach organu rentowego, w szczególności protokół kontroli przeprowadzonej u wnioskodawcy w okresie od 20.05. do 3.06.2015 r. wraz z aneksem nr (...) do protokołu oraz dokumentacją pokontrolną,

- umowy o dzieło z dnia 5.02.2012 r., 7.05.2012 r., 2.07.2012 r., i 3.09.2012 r. zawarte z T. W. (1) wraz z specyfikacją robót i kalkulacją finansową do umowy o dzieło, listą płac, protokołem odbioru dzieła,

- umowy o dzieło zawarte z T. D. z dnia 10.04.2012 r., 18.10.2012 r., 10.03.2014 r., 01.09.2014 r., wraz z specyfikacją robót i kalkulacją finansową do umowy o dzieło, listą płac, protokołem odbioru dzieła,

- umowy o dzieło z dnia 17.05.2012 r., i z dnia 15.10.2012 r., zawarte z M. Ż. (1) wraz ze specyfikacją robót i kalkulacją finansową do umowy o dzieło, listą płac i protokołem odbioru dzieła,

- umowa o dzieło z dnia 18.06.2012 r. zawarta z J. M. (1) wraz z specyfikacją robót i kalkulacją finansową do umowy o dzieło, listą płac i protokołem odbioru dzieła,
- umowy o dzieło z dnia 16.07.2012 r. zawartej z J. S. (3) (aktualnie S.) wraz z specyfikacją robót i kalkulacją finansową do umowy o dzieło, listą płac i protokołem odbioru dzieła,
- specyfikacja robót i kalkulacja finansowa do umowy o dzieło w odniesieniu do zainteresowanej J. S. (2) (S.) – k. 285,
- listy płac dot. ubezpieczonych T. D., J. S., J. M., T. W. i M. Ż. – k. 286-294,
- zeznania świadka J. J.,
- zeznania świadka D. D.,
- przesłuchanie zainteresowanego T. D.,
- przesłuchanie zainteresowanej J. S.,
- przesłuchanie wnioskodawcy J. S..

Ponadto Sąd ustalił, że ZUS O/R. w toku kontroli przeprowadzonej u wnioskodawcy w maju/czerwcu 2015 r. oceniał m.in. prawidłowość i rzetelność obliczania składek na ubezpieczenia społeczne oraz innych składek, do których pobierania zobowiązany jest Zakład, oraz zgłaszanie do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego. Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2012 r. do 31 grudnia 2014 r., przy czym do badania kontrolnego wytypowano zgłoszenie do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego osób, z którym wnioskodawca zawierał umowy cywilnoprawne, m.in. z uczestnikami T. D., J. M. (1), J. S. (2), T. W. (1) i M. Ż. (1). Następnie ustalono, że płatnik składek nie deklarował składek od przychodu z tytułu umów o dzieło zawartych m.in. z uczestnikami. Różnica w naliczeniu składek z tytułu wszystkich umów cywilnoprawnych została ustalona na kwotę 50.538,63 zł.

W trakcie kontroli zostały procentowo przez płatnika określone kwoty ryczału za używanie prywatnego sprzętu do celów służbowych. Inspektor kontroli ZUS w czasie kontroli przyjął dokumentację przedłożoną przez płatnika i potwierdzoną przez niego. Nie wydawał sugestii odnośnie określenia wysokości procentów przy odpisach z tytułu używania własnego sprzętu przy wykonywaniu zleconych uczestnikom prac.

W rezultacie tych ustaleń wydano zaskarżone decyzje, ustalając zarówno podleganie uczestników T. D., J. M. (1), J. S. (2), T. W. (1) i M. Ż. (1) ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu, jak też wysokość podstawy wymiaru składek na te ubezpieczenia odpowiednio w okresach i kwotach szczegółowo w zaskarżonych decyzjach podanych.

Dowód:

- zaskarżone decyzje ZUS z dnia 15.09.2015 r. dot. uczestników postępowania,
- protokół kontroli ZUS z dnia 3.06.2015 r.,
- zeznania świadka T. P. – k.

Dokonując powyższych ustaleń Sąd oparł się na dowodach z dokumentów pokontrolnych, w tym w postaci protokołów zeznań wnioskodawcy złożonych przed organem rentowym. Żadna ze stron nie kwestionowała prawdziwości wyjaśnień złożonych przez przedstawiciela płatnika w toku postępowania kontrolnego prowadzonego przez ZUS. Sąd uwzględnił też dokumenty w postaci „Specyfikacji robót i kalkulacji finansowej do umów o dzieło”. Wprawdzie dowody te zostały przedstawione dopiero w toku postępowania sądowego i nie można wykluczyć, że powstały już po kontroli, niemniej nie mają one decydującego znaczenia w sprawie, stanowią jedynie pewne doprecyzowanie prac, które wykonywali uczestnicy. Przy czym, co istotne w stosunku do J. S. (2) wnioskodawca przedłożył dwie różne

specyfikacje. Z jednej wynikało, że rodzajem wykonanego dzieła był las – uprawa leśna, a zadanie sprowadzało się do sadzenia drzew iglastych i liściastych w międzyrzędziach. Z drugiej zaś wynika, że przedmiotem umowy o dzieło był profil – profilowanie korony drzew, a zadanie sprowadzało się do czyszczenia wczesnego – las mieszany, polegającej na przecięciu przegęszczeń oraz wyprofilowanie korony drzewa własnym sprzętem. Równocześnie na podstawie zeznań uczestniczki Sąd ustalił, że rzeczywiście wykonywała ona prace związane z czyszczeniem wczesnym lasu.

Ponadto Sąd podzielił zeznania świadków – księgowej J. J. (3) częściowo oraz leśniczego D. D. (2). Świadkowie wskazali rodzaj prac, które były objęte m.in. spornymi umowami o dzieło oraz okoliczności, dlaczego właśnie takie umowy były zawierane. Okazało się też, że wcześniej Nadleśnictwo S. do szeregu usług leśnych zatrudniało sezonowo robotników, zawierając z nimi umowy cywilnoprawne.

Sąd nie podzielił zeznań J. J. (3) i wnioskodawcy w części dotyczącej ustalania przez inspektora kontroli ZUS kosztów uzyskania przychodów, gdyż są one nielogiczne i sprzeczne z zeznaniami T. P., którym Sąd dał wiarę w całości.

Sąd uwzględnił też zeznania uczestników T. D. i J. S. (2) oraz wnioskodawcy, którzy w sposób konkretny i rzeczowy przedstawili okoliczności zawarcia umów cywilnoprawnych, ich przedmiot oraz sposób wykonania i rozliczenia.

Sąd oddalił wnioski dowodowe o dopuszczenie dowodów z przesłuchania zawnioskowanych przez wnioskodawcę świadków M. D., K. M., K. S., J. J. (4) i T. Ż. na okoliczność korzystania przez zainteresowanych przy realizacji umów ze współpracy osób trzecich. W ocenie Sądu zawnioskowane dowody nie mają znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, korzystanie z pomocy osób trzecich nie było podnoszone w trakcie kontroli.

Sąd postanowił również oddalić wniosek dowodowy o przeprowadzenie konfrontacji między świadkami J. J. (3) i T. P., bowiem zeznania tych świadków Sąd ocenił, w powiązaniu z analizą całego zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, kierując się zasadami obowiązującymi przy ocenie dowodów, w tym zasadami logiki.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołania wnioskodawcy J. S. (1), prowadzącego Zakład Usług (...) z D. w C. w ustalonym stanie faktycznym są niezasadne.

Przede wszystkim wskazać należy, iż powstały spór sprowadzał się do ustalenia czy łączące wnioskodawcę i uczestników umowy miały charakter umów o dzieło, czy też umów o świadczenie usług, do których stosuje się odpowiednio przepisy o umowach zlecenia. Okoliczność ta rzutuje bowiem na ustalenie czy uczestnicy powinni być objęci – w okresach wskazanych w zaskarżonych decyzjach – ubezpieczeniami społecznymi i ubezpieczeniem zdrowotnym, z obowiązkiem odprowadzenia przez płatnika stosownych składek.

Zgodnie z przepisem art. 6 ust. 1 pkt 1 i 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.tj. Dz. U. z 2015 r. poz. 121 ze zm.), dalej jako: ustawa systemowa - obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają osoby będące pracownikami oraz z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami wykonującymi pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, zwanymi dalej „zleceniobiorcami”, oraz osobami z nimi współpracującymi, z zastrzeżeniem ust. 4. Natomiast zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy systemowej, obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu podlegały osoby podlegające ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym.

Natomiast obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym nie podlega osoba wykonująca pracę na podstawie umowy o dzieło.

Ustawodawca wprowadził zasadę swobody zawierania umów, to jednak dopuszczalne jest w postępowaniu przed organem rentowym oraz sądem badanie rzeczywistego charakteru prawnego łączącej strony umowy. W szczególności sąd ma obowiązek badać, czy dane postanowienia zawarte w umowie, czy też okoliczności związane z jej wykonywaniem nie wskazują, że strony zawierając danego rodzaju umowę nie wykroczyły poza granice swobody

kontraktowej wyznaczone zgodnie z [art. 353¹ k.c.](#) m.in. przez kryteria właściwości – natury stosunku prawnego wynikającego z zawartej umowy. Tym bardziej, że zgodnie z przepisem [art. 65 § 2 k.c.](#), w umowach należy raczej badać, jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy, aniżeli opierać się na jej dosłownym brzmieniu. Jak zwrócił uwagę Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 18 września 2013r. (sygn. akt II UK 39/13), objęcie ubezpieczeniem na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy systemowej przez stwierdzenie, że umowy nazwane „umowami o dzieło” miały w istocie charakter umów zlecenia, wymaga ustalenia, że obowiązki wynikające z zawartej umowy nie miały cech określonych w [art. 627 k.c.](#)

Mając to na uwadze konieczne jest przypomnienie, iż stosownie do przepisu [art. 627 k.c.](#) przez umowę o dzieło przyjmujący zamówienie zobowiązuje się do wykonania oznaczonego dzieła, a zamawiający do zapłaty wynagrodzenia. Przedmiotem umowy jest zatem zobowiązanie do wykonania określonego dzieła, które może mieć charakter materialny jak i niematerialny, zaś sama umowa jest umową rezultatu. W wypadku wskazanej umowy cywilnoprawnej niezbędne jest, aby starania przyjmującego zamówienie doprowadziły w przyszłości do konkretnego, indywidualnie oznaczonego rezultatu. Cechą konstytutywną dzieła jest samoistność rezultatu, która wyraża się przez niezależność powstałego rezultatu od dalszego działania twórcy oraz od osoby twórcy. Jednocześnie w wypadku umowy o dzieło bez znaczenia pozostaje rodzaj i intensywność świadczonej w tym celu pracy i staranności, przy czym wykonanie dzieła zwykle wymaga określonych kwalifikacji, umiejętności i środków (nie jest to jednak warunek sine qua non). Dzieło stanowi zawsze zjawisko przyszłe, jest czymś, co w chwili zawarcia umowy nie istnieje, lecz ma dopiero powstać w jakiejś określonej przyszłości. Rezultat, o jaki umawiają się strony, musi być z góry określony. Określenie to może nastąpić przy użyciu różnych metod, jak np. z zastosowaniem obiektywnych jednostek metrycznych, przez zestawienie z istniejącym wzorem, z wykorzystaniem planów, rysunków, przez opis.

Od umowy o dzieło odróżnić należy umowę o świadczenie usług - [art. 750 k.c.](#), do której stosuje się przepisy dotyczące zlecenia. Umowa o świadczenie usług jest umową starannego działania, zatem jej celem jest wykonywanie określonych czynności, które nie muszą zmierzać do osiągnięcia rezultatu. Spełnieniem świadczenia jest samo działanie w kierunku osiągnięcia danego rezultatu. Jednym z kryteriów pozwalających na odróżnienie umowy o dzieło od umowy o świadczenie usług jest możliwość poddania umówionego rezultatu (dzieła) sprawdzianowi na istnienie wad fizycznych (tak Sąd Apelacyjny w Lublinie w wyroku z 26 stycznia 2006r., III AUa 1700/05, OSA 2008, z. 3, poz. 5 oraz podobnie SN w wyroku z 3 listopada 2000 r., IV CKN 152/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 63).

Równocześnie należy jednak pamiętać, że – na zasadach wynikających z [kodeksu cywilnego \(art. 471 k.c.\)](#) – wykonujący usługę również odpowiada za należyte wykonanie zobowiązania. Sam fakt więc, że zleceniodawca przeprowadza kontrolę jakości wykonania usługi (bada zachowanie przez usługodawcę należytej staranności) nie stanowi o tym, że czynność taka stanowi sprawdzian umówionego rezultatu na istnienie wad fizycznych i przemawia za zakwalifikowaniem umowy jako umowa o dzieło. Nadzór nad wykonywaniem czynności przewidzianych umową, oraz określenie miejsca i sposobu pracy typowe są raczej dla umowy o świadczenie usług, gdzie liczy się bieżąca staranność pracy i wykonywanie poszczególnych czynności zgodnie ze wskazaniem kontrahenta i w sposób przez niego oznaczony, nie zaś dla umowy o dzieło, gdzie liczy się jedynie rezultat w postaci wykonanego dzieła. W przypadku umowy o dzieło występuje większa swoboda organizacyjna wytwórcy.

Zatem przedmiot umowy o dzieło może być określony w różny sposób i różny może być stopień dokładności tego określenia, pod warunkiem że nie budzi on wątpliwości, o jakie dzieło chodzi. Zgodnie ze stanowiskiem wyrażonym przez Sąd Najwyższy w wyroku z 5 marca 2004 r. (I CK 329/03, niepubl.), zasadniczy w tej materii przepis [art. 627 k.c.](#) wskazuje tylko na potrzebę „oznaczenia dzieła” i dopuszcza określenie świadczenia ogólnie w sposób nadający się do przyszłego dookreślenia na podstawie wskazanych w umowie podstaw lub bezpośrednio przez zwyczaj bądź zasady uczciwego obrotu ([art. 56 k.c.](#)). Przy dziełach skomplikowanych, poza określeniem wszystkich istotnych cech dzieła niezbędna jest dalsza indywidualizacja jego przedmiotu w postaci rozwiniętego opisu rezultatu pod względem technicznym, funkcjonalnym bądź estetycznym.

Wyznacznikami odróżniającymi czynności świadczone w ramach umowy o dzieło od zadań wykonywanych w ramach umowy zlecenia są:

- 1) konieczność określenia dzieła z góry, w umowie,
- 2) powstanie w wyniku działań przyjmującego zamówienie konkretnego, indywidualnie oznaczonego rezultatu,
- 3) weryfikowalność tego rezultatu ze względu na istnienie wad.

Cechą wyróżniającą umowę o dzieło jest także brak stosunku zależności lub podporządkowania pomiędzy zamawiającym a przyjmującym zamówienie objawiający się w tym, że sposób wykonania dzieła pozostawiony jest uznaniu przyjmującego zamówienie oraz to, iż przyjmujący zamówienie nie ma obowiązku osobistego wykonania dzieła, chyba że wynika to z umowy lub charakteru dzieła (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 12 lutego 2013 r., III AUa 1016/12, LEX nr 1312028).

Odnosząc to do niniejszej sprawy, trzeba wskazać, że jak wynika z treści zakwestionowanych przez organ rentowy umów, każdorazowo wskazywano w nich, jakiego rodzaju pracę - „dzieło” mają wykonać zainteresowani. Przedmiotem tych umów było: zrywka drewna własnym ciągnikiem i układanie w stosy, czyszczenie wczesne ochronne lasu, czyszczenie wczesne młodnika, pozysk drewna własną pilarką, sadzenie lasu.

Ponadto, co istotne, uczestnicy prace wykonywali na terenie wskazanym przez wnioskodawcę lub leśniczego. W tym zakresie nie mieli żadnej swobody. Poza tym takie same prace przy zrywce drewna, zwykle nie wymiarowego, wykonywali też pracownicy wnioskodawcy w ramach umowy o pracę. Roboty wykonywane przez pracowników wnioskodawcy niczym nie różniły się od prac wykonywanych przez uczestników. Równocześnie wykonywanie powierzonych prac nie wymagało szczególnych kwalifikacji, jedynie posiadania odpowiedniego sprzętu. Wnioskodawca faktycznie zawierał umowy wyłącznie z osobami, które miały już doświadczenie w prowadzeniu usług leśnych i które wcześniej pracowały w lesie. Finalna wysokość wynagrodzenia była określana po zakończeniu pracy, po sporządzeniu protokołu odbioru. Wypłacane wynagrodzenie nie odbiegało od tego umówionego.

Dodatkowo należy wskazać, że ustawodawca, określając w przepisach istotne cechy umowy o dzieło, nie umieścił wymogu, by każde dzieło było tworem jedynym i niepowtarzalnym, chronionym prawem autorskim i wymagającym od jego autora posiadania specjalnych umiejętności. Wykonanie oznaczonego dzieła jest zwykle określonym procesem pracy (lub niekiedy – twórczości), o możliwym do wskazania momencie początkowym i końcowym, którego celem jest doprowadzenie do efektu (rezultatu) przyjętego przez strony w momencie zawierania umowy. Dzieło jest przy tym w każdym wypadku wytworem przyszłym, który w momencie zawarcia umowy nie istnieje, natomiast ma powstać w przyszłości ściśle określonej. Jedynie wyjątkowo zaś (na co wskazuje odniesienie do takiej sytuacji szczególnej regulacji [art. 645 § 1 k.c.](#)), wymaga się, by dzieło wykonywane było przez osobę obdarzoną jakimiś szczególnymi, osobistymi przymiotami.

Ze stanu faktycznego rozstrzyganej sprawy termin, w którym dzieło miało powstać, został przez strony wskazany. W łączących strony umowach określono konkretne, wyrażone datami, terminy na wykonanie powierzonych prac. Przy czym w praktyce uczestnicy sami decydowali, kiedy prace wykonają, niemniej przestrzegali ustalonych terminów.

W ocenie Sądu przedstawione okoliczności, a w szczególności rodzaj prac powierzonych do wykonania uczestnikom nie stanowił dzieła w sensie prawnym. Wykonywali oni bowiem powtarzalne czynności, teoretycznie podlegające sprawdzeniu, jednakże trudno przyjąć, że rezultat ich prac stanowił dzieło zindywidualizowane, tym bardziej, że takie same prace wykonywali pracownicy wnioskodawcy. Dzieło nie przybierało w tym przypadku realnej, obiektywnie sprawdzalnej postaci.

W niniejszej sprawie przedmiotem oceny były umowy dwóch stron – wnioskodawcy J. S. (1) oraz uczestników, to ich wola i intencje w zawarciu umowy, a następnie jej wykonywanie powinny być decydujące dla rozstrzygnięcia. Żaden przepis prawa nie daje organowi rentowemu prawa do samodzielnego ustalania rodzaju umowy, jaka jego zdaniem

byłaby w danych okolicznościach „najwłaściwsza”. Może czynić to jedynie wówczas, gdy dana umowa nie wykazuje cech, jakie powinna posiadać w świetle odnoszących się do niej zasad, ujętych w przepisach prawa, lub też posiada je w stopniu niewielkim, a przeważają cechy charakterystyczne dla umowy innego rodzaju.

W toku postępowania okazało się, że ze względu na zakres i rodzaj prac powierzonych uczestnikom można wywieść, iż łączące strony sporne umowy nie miały cech umów o dzieło. Przeprowadzone postępowanie kontrolne organu rentowego skupiło się na ocenie ciągłości (powtarzalności) czynności uczestników i braku ich wyraźnego twórczego charakteru. Faktycznie w orzecznictwie podkreśla się, iż umowę, której przedmiotem są usługi w szerokim tego słowa znaczeniu nie można uznać za umowę o dzieło, lecz za umowę o świadczenie usług, do której stosuje się odpowiednio przepisy o umowie zlecenia. W szczególności przyjmuje się, że wykonywanie powtarzalnych czynności - usług w pewnym przedziale czasowym, nie może zostać zakwalifikowane jako umowa o dzieło z uwagi na ciągłość czynności (wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 19 marca 2008 r., I ACa 83/08 (LEX nr 466437)). Stanowisko to można odnieść do rozstrzyganej sprawy, skoro powtarzalność sprowadzała się do każdorazowego zawarcia nowej umowy o dzieło. Każdorazowo umówiona praca miała dać określony rezultat, który teoretycznie podlegał sprawdzeniu. Jednak, co zauważono już na wstępie rozważań określenie miejsca i sposobu pracy typowe jest raczej dla umowy o świadczenie usług, gdzie liczy się bieżąca staranność pracy i wykonywanie poszczególnych czynności zgodnie ze wskazaniem kontrahenta i w sposób przez niego oznaczony, nie zaś dla umowy o dzieło, gdzie liczy się jedynie rezultat w postaci wykonanego dzieła.

Materiał dowodowy zebrany przez Sąd pozwala na uznanie, iż umowy stron rzeczywiście miały charakter umów o świadczenie usług, a nie umów o dzieło. W stosunkach prawnych łączących płatnika z uczestnikami przeważają elementy umowy o świadczenie usług, z którymi wiąże się obowiązek opłacania składek na ubezpieczenia społeczne. Sporne umowy nie posiadały wystarczającego stopnia indywidualizacji, niezbędnego do oceny parametru mającego powstać dzieła. Strony określiły bowiem jedynie rodzaj prac powierzonych uczestnikom. Jest to o tyle istotne, że umowa o dzieło jako umowa rezultatu musi zawierać kryteria, w oparciu o które możliwa będzie weryfikacja jej wykonania. Wykonujący musi wiedzieć w oparciu o jakie przesłanki dane dzieło ma wykonać. Przesłanki te muszą mieć charakter cech indywidualnych. Tymczasem umowy stron wskazywały ogólnie na czynności polegające na zrywce drewna i układaniu drewna w stosy. W treści zawartych umów brak zasadniczych parametrów wykonania powierzonej pracy. Ponadto prace powierzone uczestnikom poza posiadaniem sprzętu (ciągnika, piły) nie wymagały od nich szczególnych kwalifikacji. Dodatkowo swoje prace wykonywali pod kierunkiem wnioskodawcy i leśniczego, w miejscach które wskazali im do pracy. Wynagrodzenie było wypłacane od faktycznie wykonanej pracy. Strony nie przewidywały obniżania tego wynagrodzenia.

Tak jak to już wskazano na wstępie zamiar zawarcia umowy o dzieło, a także świadome podpisanie takiej umowy nie może zmieniać charakteru zatrudnienia zainteresowanego, jeżeli zatrudnienie wykazuje w przeważającym stopniu cechy innego stosunku prawnego. Nie nazwa zawartej umowy, ale rzeczywisty przedmiot umowy, a także rodzaj i okoliczności jej wykonywania świadczą o typie umowy. Strony mogą kształtować stosunek prawny według własnej woli, jednak musi to być zgodne z przepisami bezwzględnie obowiązującymi, właściwością stosunku prawnego i zasadami współżycia społecznego. Granice swobody umów odnoszą się nie tylko do treści umowy, ale również do celu stosunku prawnego kształtowanego przez strony. Z zasady swobody umów wynika zatem również zakaz zawierania umów dla pozorów czy też takich umów, których celem jest obejście prawa.

W niniejszej sprawie organ rentowy dokonał właściwej kwalifikacji spornych umów przyjmując, iż rzeczywistym celem stron było świadczenie usług w sposób ciągły przez wykonywanie powtarzalnych niezindywidualizowanych czynności w określonym czasie. Tym bardziej, że - jak przypomniał Sąd Apelacyjny w Rzeszowie w wyroku z dnia 10 czerwca 2015 r. (sygn. akt III AUa 143/15) - dzieło w doktrynie i judykaturze określane jest jako rezultat pracy fizycznej lub umysłowej, materialny lub ucieleśniony materialnie, posiadający cechy pozwalające uznać go za przedmiot świadczenia przyjmującego zamówienie (także wyroki Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 2003 r., II CKN 269/01, OSNC 2004 Nr 9, poz. 142 i z dnia 5 marca 2004 r., I CK 329/03, niepubl.). Wykonanie dzieła najczęściej przybiera postać wytworzenia rzeczy, lecz może także polegać na dokonaniu zmian w rzeczy już istniejącej, jej naprawieniu, przerobieniu lub uzupełnieniu albo na rozbudowie rzeczy, połączeniu z innymi rzeczami, dodaniu części składowych

lub przynależności (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 1976 r., II CR 193/76, OSPiKA 1976 nr 11-12 , poz. 194, z dnia 12 lipca 1979 r., II CR 213/79 , OSNCP 1980 Nr 3 , poz. 51, z dnia 20 maja 1986 r. , III CRN 82/86 , OSNCP 1987 Nr 8, poz. 125, z dnia 27 maja 1983 r., I CR 134/83, OSPiKA 1984 Nr 4, poz., 84 z glosą A. Szpunara i z dnia 25 listopad 2004 r., V CK 235/04, Biul. SN 2005 nr 4, s. 13). Sporne umowy wprawdzie przyniosły konkretny rezultat, ale to nie ten rezultat, a czynności do niego prowadzące stanowiły rzeczywisty przedmiot umowy stron.

W rezultacie w sprawie zostały spełnione warunki z art. 6 ust. 1 pkt 4 i art. 12 ust. 1 ustawy systemowej oraz z art. 66 ust. 1 lit. e ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Mając powyższe na uwadze, Sąd stosownie do przepisu art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., oddalił odwołania, stwierdzając, że uczestnicy podlegali obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz wypadkowemu i ubezpieczeniu zdrowotnemu w okresach wskazanych w decyzjach, gdyż były w tym czasie osobami wykonującymi pracę na podstawie umów o świadczenie usług, o czym orzeczono w sentencji wyroku.